

CENTAR ZA RAZVOJ NEPROFITNOG SEKTORA

**KAKO OSNOVATI
I
REGISTROVATI NVO**

Revidirano izdanje

UVOD

Ovo Internet izdanje priručnika Kako osnovati i registrovati NVO predstavlja nastavak aktivnosti Centra za razvoj neprofitnog sektora na pružanju pomoći građanima koji žele da se udruže radi ostvarivanja nekih svojih zajedničkih ili opštih interesa i ciljeva. Prilikom njegove pripreme pošli smo od toga da su dosadašnja štampana izdanja priručnika „Kako osnovati i registrovati NVO“¹ i njegovo Internet izdanje, prema našim saznanjima, bili u znatnoj meri korišćeni prilikom osnivanja udruženja građana.

Stoga smo se odlučili da ovaj priručnik, koji treba da pomogne građanima u ostvarivanju slobode udruživanja u skladu sa novim Zakonom o udruživanju, pripremimo na sličan način, tj. da u njemu damo osnovna uputstva o osnivanju i registraciji udruženja, kao i modele dokumenata potrebnih za registraciju udruženja.

S obzirom da je iskustvo u dosadašnjem korišćenju našeg priručnika o osnivanju i registraciji NVO pokazalo da su građanima, u pripremi za osnivanje i registraciju udruženja, od posebne koristi bili modeli potrebnih akata, kao i da je model statuta bio, u proteklih 12 godina, vrlo često korišćen kao osnov za pripremu statuta udruženja građana, odlučili smo da kao osnov za pripremu modela datog u ovom priručniku uzmemo taj isti statut. Smatmo da će ovaj pristup bio od koristi i za usaglašavanje statuta već registrovanih udruženja sa novim zakonom, a može se koristiti i kao model statuta za novoosnovana udruženja.

Registrovana udruženja građana i društvene organizacije posebno treba da vode računa o obavezi da statut i druge opšte akte treba da usaglase sa novim zakonom i podnesu prijavu za upis usklađivanja u registar u roku od 18 meseci od dana početka primene novog zakona (Zakon počinje da se primenjuje danom isteka tri meseca od dana stupanja na snagu). Neblagovremeno usaglašavanje akata i nepodnošenje prijave usaglašavanja u Zakonom utvrđenom roku ima za posledicu brisanje udruženja iz registra i gubitak svojstva pravnog lica, a imovina takvog udruženja prelazi na lica određena statutom, odnosno zakonom.

OSNIVANJE UDRUŽENJA

Udruženje se osniva na osnivačkoj skupštini, na kojoj se usvajaju osnivački akt i statut i bira lice ovlašćeno za zastupanje udruženja. Za osnivanje udruženja je potrebno najmanje tri osnivača – poslovno sposobnih fizičkih ili pravnih lica. Mogućnost da se bude osnivač udruženja više nije uslovljena državljanstvom, ali najmanje jedan od osnivača mora imati prebivalište (fizičko lice), odnosno sedište (ako se radi o pravnom licu) na teritoriji Republike Srbije. Za razliku od ranije važećih propisa, po novom zakonu i maloletno lice sa navršениh 14 godina života može biti osnivač udruženja, uz overenu izjavu o davanju saglasnosti njegovog zakonskog zastupnika.

¹ Živka Vasilevska, Nevena Vučković-Šahović, Branka Petrović, Žarko Paunović: Kako osnovati i registrovati nevladinu organizaciju. Izdavač: Centar za razvoj neprofitnog sektora, Beograd, 1997. (prvo izdanje), 1999. (drugo izdanje).

Sadržaj odluke o osnivanju i pitanja koja treba da budu regulisana statutom propisani su Zakonom o udruženjima² i u pripremi za osnivanje organizacije treba se upoznati sa tim odredbama i pripremiti predloge ovih akata koji sva ta pitanja jasno i precizno regulišu. Takva priprema u znatnoj meri olakšava i skraćuje postupak registracije, s obzirom da nadležni organ ne može izvršiti upis u registar bez celokupne uredne dokumentacije.

Osnivački akt udruženja

Prema članu 11. st. 2. i 3. Zakona o udruženjima, osnivački akt udruženja sadrži:

- lična imena, odnosno nazive osnivača i njihova prebivališta, odnosno sedišta;
- naziv i sedište i adresu udruženja;
- oblast ostvarivanja ciljeva udruženja;
- ciljeve radi kojih se osniva;
- lično ime i prebivalište i adresu lica ovlašćenog za zastupanje udruženja;
- potpise osnivača i njihove jedinstvene matične brojeve građana, odnosno broj putne isprave i državu izdavanja putne isprave za osnivače koji su strani državljani i
- datum donošenja osnivačkog akta.

Pravno lice kao osnivač potpisuje se tako što njegov zastupnik uz naziv pravnog lica dodaje svoj potpis i pečat, matični broj i poresko identifikacioni broj (PIB) pravnog lica.

Prilikom pripreme osnivačkog akta treba, između ostalog, voditi računa o tome da se naziv udruženja navede tačno, i to onako kako treba da bude upisan u registar i da ga na isti način treba pisati u celokupnoj dokumentaciji. Ciljeve udruženja navedeni u osnivačkom aktu treba da budu identični onima koji su navedeni u statutu udruženja.

Statut udruženja

Članom 12. st. 1. do 3. Zakona o udruženjima propisano je da je statut osnovni opšti akt udruženja i da drugi opšti akti, ako ih udruženje donosi, moraju biti u saglasnosti sa statutom, kao i da su ništavne odredbe drugog opšteg akta udruženja, koje su suprotne statutu.

Pitanja koja se regulišu statutom propisana su u članu 12. stav 3. Zakona, i to tako što je navedeno koja se pitanja obavezno uređuju statutom, a stavom 4. istog člana propisano je da se statutom mogu urediti i druga pitanja od značaja za rad udruženja.

² Zakon je objavljen u „Službenom glasniku RS“ br. 51/09 od 14. jula 2009. godine i stupio je na snagu osmog dana od dana objavljivanja. Tekst zakona se može naći na internet sajtu Narodne skuštine (http://www.parlament.sr.gov.yu/content/cir/akta/akta_detalji.asp?Id=660&t=Z).

Po Zakonu, **statutom se obavezno uređuju** sledeća pitanja:

- **Naziv i sedište udruženja** – u pogledu naziva treba imati u vidu ono što je navedeno u delu koji se odnosi na osnivački akta, kao i odredbu člana 16. Zakona, po kojoj naziv novoosnovanog udruženja ne može biti identičan nazivu drugih udruženja koja su upisana ili uredno prijavljena za upis u registar, kao i da naziv ne sme da bude zamenljiv sa nazivom drugog udruženja niti da izaziva zabunu o udruženju, njegovim ciljevima ili u pogledu toga o kakvoj se vrsti pravnog lica radi. Zakonom je regulisana i mogućnost da se statutom predvidi i naziv udruženja na jeziku i pismu nacionalne manjine ili na jednom ili više stranih jezika.
- **Oblast ostvarivanja ciljeva, ciljevi radi kojih se osniva** – ovim odredbama bi trebalo jasno i koncizno utvrditi osnovne ciljeve radi kojih se udruženje osniva, vodeći računa i o odredbi člana 3. stav 2. Zakona, po kojoj ciljevi i delovanje udruženja ne mogu biti usmereni na nasilno rušenje ustavnog poretka i narušavanje teritorijalne celokupnosti Republike Srbije, kršenje zajemčenih ljudskih ili manjinskih prava ili izazivanje i podsticanje neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti zasnovane na rasnoj, nacionalnoj, verskoj ili drugoj pripadnosti ili opredeljenju, kao i polu, rodu, fizičkim, psihičkim ili drugim karakteristikama i sposobnostima.
- **Unutrašnja organizacija, organi, njihova ovlašćenja, sastav, način izbora i opoziva, trajanje mandata i način odlučivanja** – za razliku od ranijih zakona, novi Zakon o udruženjima propisuje da je najviši organ udruženja skupština, koju čine svi članovi udruženja, s tim što se statutom može odrediti i drugačiji sastav, tj. da skupštinu čine predstavnici članova. Zakon reguliše i neka pitanja u vezi sa ovlašćenjima skupštine udruženja, ali dopušta mogućnost da se neka od tih pitanja drugačije urede statutom udruženja, uključujući i mogućnost da se za organ koji ima funkciju skupštine utvrdi drugačiji naziv. Zakon dopušta mogućnost da se, pored skupštine, statutom predvide i drugi organi udruženja. S obzirom da su odredbe o organima udruženja od bitnog značaja za njegovo funkcionisanje, statutom treba vrlo pažljivo, precizno i jasno regulisati ta pitanja (koji su organi udruženja, koja su ovlašćenja, obaveze i odgovornosti svakog od tih organa, sastav, izbor i razrešenje, trajanje mandata, kao i način odlučivanja kolektivnih organa – kvorum potreban za punovažno odlučivanje i većina potrebna za donošenje odluke; u slučaju da skupštinu čine predstavnici članova, treba regulisati i način izbora i trajanje mandata tih predstavnika). Što se tiče unutrašnje organizacije udruženja, Zakon dopušta da udruženje može imati delove kao što su sekcija, grupa, klub, ogranak, podružnica i dr., ali ti delovi ne mogu imati status pravnog lica (član 7. stav 3).
- **Postupak za izmene i dopune statuta i postupak donošenja i izmena drugih opštih akata udruženja, ako ih donosi** – postupak izmena i dopuna statuta treba jasno i precizno regulisati, da ne bi bilo sporova oko regularnosti pojedinih izmena. Zakonom je regulisano da o izmenama i dopunama statuta odlučuje skupština udruženja, ali statutom treba regulisati i to ko može da inicira

izmene i dopune, kome se podnosi ta inicijativa, ko priprema predlog izmena i dopuna, da li je za odlučivanje potreban poseban kvorum i/ili posebna većina glasova, i sl.

- **Zastupanje udruženja** – udruženje može imati jedno ili više lica ovlašćenih za zastupanje izabраниh, odnosno imenovanih na način utvrđen statutom. Za zastupnika udruženja može biti određeno samo poslovno sposobno fizičko lice koje ima prebivalište ili boravište na teritoriji Republike Srbije. U praksi se najčešće ovlašćenje za zastupanje navodi kao jedna od obaveza nekog individualnog (inokosnog) organa - predsednika, predsednika upravnog odbora i sl.
- **Ostvarivanje javnosti rada** – odredbama o načinu ostvarivanja javnosti rada udruženja se obično predviđa javnost sednica pojedinih organa organizacije, eventualno i obaveštavanje javnosti na drugi način i čija je to obaveza. U vezi sa javnošću rada udruženja treba imati u vidu i obavezu propisanu članom 38. stav 6. Zakona, tj. da su udruženja koja su iz budžeta Republike, odnosno autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave dobila sredstva za realizovanje programa od javnog interesa dužna da najmanje jedanput godišnje učine dostupnim javnosti izveštaj o svom radu i o obimu i načinu sticanja i korišćenja sredstava.
- **Uslovi i način učlanjivanja i prestanka članstva i prava, obaveze i odgovornost članova** - ovim odredbama treba regulisati kako se postaje član udruženja, koja su prava i obaveze članova, kako prestaje članstvo, a posebno koji su razlozi za isključenje, koji organ odlučuje o tome i kakav je postupak za isključenje (na primer, da li član ima pravo na prigovor ili žalbu, i sl.). Ako postoje različite kategorije članova (na primer - redovni, počasni, pomažući), neophodno je jasno razgraničiti prava i obaveze svake od ovih kategorija.
- **Način sticanja sredstava za ostvarivanje ciljeva i raspolaganje sredstvima, uključujući i odredbe o privrednoj ili drugoj delatnosti kojom se stiče dobit, ako je udruženje obavlja** – način sticanja imovine udruženja i raspolaganja imovinom regulisan je odredbama čl. 36 – 44. Zakona o udruženjima. Prilikom pripreme statuta udruženja posebno treba imati u vidu odredbe čl. 36. i 37. Zakona, tj. da udruženje može sticati imovinu od članarine, dobrovoljnih priloga, donacija i poklona (u novcu ili naturi), finansijskih subvencija, ostavina, kamata na uloge, zakupnine, dividendi i na drugi zakonom dozvoljeni način, kao i da može neposredno da obavlja i privrednu ili drugu delatnost kojom se stiče dobit u skladu sa zakonom kojim se uređuje klasifikacija delatnosti, pod uslovima predviđenim tim zakonom (da je delatnost u vezi sa njegovim statutarnim ciljevima, da je predviđena statutom i da je manjeg obima, odnosno da se delatnost obavlja u obimu potrebnom za ostvarivanje ciljeva udruženja). S obzirom da se privredna ili druga delatnost kojom se stiče dobit može obavljati tek nakon upisa delatnosti u Registar, u statutu treba jasno navesti o kojoj se delatnosti radi, vodeći računa i o propisima kojima je regulisana oblast u koju spadaju aktivnosti koje bi se obavljale (tj. o

tome da li udruženje može ispuniti uslove za obavljanje delatnosti predviđene tim propisima). Što se tiče načina korišćenja dobiti ostvarene obavljanjem takve delatnosti, Zakon predviđa jasna pravila i ograničenja i ista se mogu preuzeti ili se u statutu može navesti da će se na ta pitanja neposredno primenjivati odgovarajuće odredbe Zakona o udruženjima. Naravno, **odredbe o privrednoj ili drugoj delatnosti kojom se stiže dobit** treba predvideti statutom samo ako udruženje obavlja ili ima nameru da obavlja takvu delatnost. Ukoliko statut ne sadrži takve odredbe, a udruženje se kasnije odluči da deo sredstava pribavlja i na taj način, mogu se izvršiti odgovarajuće izmene statuta (i izvršiti upis delatnosti u Registar).

- **Način odlučivanja o statusnim promenama i prestanku rada** – članom 22. stav 4. Zakona predviđeno je da o statusnim promenama udruženja i prestanku rada udruženja odlučuje skupština udruženja. Međutim, slično kao i za odlučivanje o izmenama statuta, i za odlučivanje o ovim pitanjima se može predvideti ko je ovlašćen za podnošenje predloga, da li je za odlučivanje potreban poseban kvorum i/ili posebna većina glasova i sl.
- **Postupanje sa imovinom udruženja u slučaju prestanka udruženja** – članom 42. Zakona predviđeno je da se za slučaj prestanka udruženja kao primalac njegove imovine statutom može odrediti samo domaće nedobitno pravno lice koje je osnovano radi ostvarivanja istih ili sličnih ciljeva, s tim što se ta odredba ne odnosi na slučaj prestanka udruženja koje je u vreme stupanja na snagu ovog zakona koristilo imovinu u društvenoj, odnosno državnoj svojini. To znači da se kao primalac imovine statutom može odrediti domaće pravno lice koje ispunjava navedene uslove. Međutim, novi zakon dopušta i mogućnost da se statutom ne odredi primalac imovine, s obzirom da je članom 43. predviđeno da će u tom slučaju imovina udruženja postati imovina Republike Srbije, a pravo korišćenja će pripasti jedinici lokalne samouprave na čijoj je teritoriji bilo sedište udruženja.
- **Postupak usvajanja finansijskih i drugih izveštaja** – prilikom regulisanja tog postupka treba imati u vidu da je članom 22. stav 4. Zakona izričito propisano da o usvajanju godišnjeg finansijskog izveštaja udruženja odlučuje skupština udruženja, kao i da se, prema članu 39. stav 2. godišnji obračuni i izveštaji o aktivnosti udruženja podnose skupštini na način utvrđen statutom. To znači da statutom treba regulisati ko podnosi te izveštaje skupštini i u kojim rokovima i, po potrebi, neka druga pitanja u vezi sa tim postupkom (na primer, poseban kvorum i/ili posebna većina glasova potrebna za usvajanje tih izveštaja).
- **Izgled i sadržina pečata** – ovim odredbama treba regulisati kako izgleda pečat udruženja, vodeći računa o tome da se naziv (i eventualni skraćeni naziv) mogu upotrebljavati samo u obliku u kome su upisani u registar. Pečati udruženja obično sadrže naziv i sedište udruženja i, eventualno, znak, logotip ili neki drugi simbol – ako su isti utvrđeni statutom. U svakom slučaju, pečat udruženja se mora izraditi u skladu sa odredbom statuta kojom se utvrđuju njegov izgled i sadržina.

- **Druga pitanja utvrđena zakonom** – neka od drugih pitanja koja treba urediti statutom udruženja, a koja nisu navedena u članu 12. stav 3. Zakona, već su pomenuta (naziv na jeziku nacionalne manjine ili na stranom jeziku, skraćeni naziv udruženja, drugačiji sastav skupštine, drugi organi udruženja, postojanje i organizacija delova udruženja kao što su sekcija, grupa, klub, ogranak, podružnica i dr., znak, logotip ili drugi simbol udruženja). Statutom treba regulisati i sledeća pitanja: da li udruženje donosi i druge opšte akte i koji je organ udruženja ovlašćen za njihovo donošenje; ko je ovlašćen za pokretanje postupka za naknadu štete u slučaju da je odluka kojom je naneta šteta doneta grubom nepažnjom ili s namerom da se šteta prouzrokuje (član 25. Zakona); način na koji se članovima udruženja podnose godišnji obračuni i izveštaji o aktivnosti udruženja (član 39. stav 2).
- Odredbom o statutu udruženja predviđeno je da se statutom mogu urediti i **druga pitanja od značaja za rad udruženja** (član 12. stav 5). Koja su to pitanja zavisi od samog udruženja, njegovih ciljeva i planiranog načina ostvarivanja tih ciljeva.

REGISTRACIJA UDRUŽENJA

Kao što je već pomenuto, novi Zakon o udruženjima ne postavlja upis u registar kao uslov za početak delovanja udruženja. Posledica takvog zakonskog rešenja je i nepostojanje roka za registraciju. Za razliku od starih zakona o udruživanju građana, koji su predviđali u kom se roku (od dana održavanja osnivačke skupštine) mora podneti zahtev za upis u registar, po novom zakonu moguće je da udruženje deluje duže vreme nakon osnivanja i da naknadno odluči da podnese prijavu za upis u registar. Takvo udruženje, sve do upisa u registar, neće imati svojstvo pravnog lica i na njega će se primenjivati pravila o građanskom ortakluku.

Iako mogu postojati udruženja kojima će odgovarati takav način delovanja, status pravnog lica, koji se stiče upisom u registar, može biti od bitnog značaja za nesmetani rad i delovanje udruženja. Takav status omogućava, između ostalog, zaključivanje ugovora u kojima se udruženje (a ne pojedinci – osnivači, članovi) pojavljuje kao ugovorna strana, da ima svoj račun u banci, i t.d. Pored toga, skoro u svim konkursima za finansiranje projekata se, pored ostale dokumentacije, traži i dokaz o registraciji udruženja. Dugim rečima, uslovi za nesmetani rad i delovanje najvećeg broja aktivnih udruženja neraskidivo vezani upravo za potrebu da udruženje ima svojstvo pravnog lica, tj. da bude registrovano.

Registar udruženja vodi Agencija za privredne registre, preko Registratora udruženja. Na postupak registracije se shodno primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, osim ako Zakonom o udruženjima nije drugačije utvrđeno. Bliža objašnjenja o potrebnoj dokumentaciji, obrasci i podaci o visini naknade za upis, kao o kontakt podaci Agencije i njenih podružnih organizacionih jedinica mogu se naći na sajtu Agencije za privredne registre (<http://www.apr.gov.rs>).

U Registar udruženja upisuju se: naziv i skraćeni naziv udruženja, sedište i adresa udruženja; oblast ostvarivanja ciljeva udruženja; datum osnivanja udruženja; privredne i druge delatnosti koje udruženje neposredno obavlja; lično ime, prebivalište, odnosno boravište i jedinstveni matični broj građana, odnosno broj putne isprave i državu izdavanja putne isprave zastupnika udruženja; predviđeno vreme za koje se udruženje osniva; članstvo u savezu udruženja; datum donošenja, odnosno izmena i dopuna statuta; podaci o statusnoj promeni; podaci vezani za likvidaciju i stečaj udruženja; zabeleška o pokretanju postupka za zabranu rada udruženja i zabrana rada udruženja; prestanak udruženja; broj i datum donošenja rešenja o upisu, promeni podataka i brisanju iz Registra.

Upis u registar vrši se na osnovu **prijave za upis**, koju podnosi zastupnik udruženja. Uz prijavu se podnose osnivački akt, dva primerka statuta, kao i druge isprave koje se utvrđuju aktom koji donosi ministar nadležan za poslove uprave. Za upis u Registar plaća se **naknada**, čiju visinu propisuje Vlada na predlog Upravnog odbora Agencije.

Agencija donosi rešenje o upisu u registar, koje se dostavlja udruženju zajedno sa primerkom statuta koji se overava pečatom Agencije i potpisom Registratora, čime se potvrđuje njegova istovetnost sa primerkom statuta koji se čuva u Agenciji. Upis u registar vrši se u roku od 30 dana od dana podnošenja uredne prijave za upis, a ako rešenje ne bude doneto u tom roku, smatraće se da je udruženje upisano u Registar narednog dana od dana isteka tog roka. Međutim, odredba o prezumpciji upisa se neće primenjivati odmah, nego tek nakon isteka dve godine od stupanja na snagu Zakona o udruženjima.

OBAVEZE NAKON REGISTRACIJE

Osnovna obaveza udruženja (koja se odnosi na sva udruženja, bez obzira da li su upisana u Registar ili ne) propisana je odredbom o zakonitosti rada udruženja (član 9. Zakona o udruženjima), kojom je predviđeno da udruženje ostvaruje aktivnosti u skladu sa zakonom, statutom i drugim opštim aktima, kao i pravilima saveza čiji je član. To, između ostalog, znači da udruženje mora da poštuje, pored odredaba Zakona o udruženjima, i sve druge propise koji regulišu određene odnose ili delatnosti koje udruženje obavlja, kao i propise koji regulišu neke obaveze koje se odnose na sva pravna lica.

Pošto se radi o velikom broju različitih zakona i drugih propisa, ovde će se samo ukratko pomenuti one obaveze koje se moraju izvršiti odmah nakon registracije udruženja i koje su neophodne za nesmetani početak rada pravnog lica: pribavljanje matičnog broja pravnog lica (od nadležne službe Zavoda za statistiku), dobijanje poreskog identifikacionog broja (PIB) od poreske uprave nadležne za mesto u kom se nalazi sedište udruženja, otvaranje računa pravnog lica kod poslovne banke, angažovanje lica ovlašćenog za vođenje računovodstva.

Zakonom o udruženjima predviđena je i obaveza udruženja da Registratoru prijavi svaku promenu podataka koji se upisuju u registar, u roku od 15 dana od dana kada je ta promena nastala.

USAGLAŠAVANJE AKATA REGISTROVANIH UDRUŽENJA I PRIJAVLJIVANJE USAGLAŠAVANJA

Kao što je već pomenuto, društvene organizacije, udruženja građana i njihovi savezi osnovani prema republičkom Zakonu o društvenim organizacijama i udruženjima građana iz 1982. godine, kao i oni koji su upisani u Registar prema Zakonu o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ iz 1990. godine, dužni su da u roku od 18 meseci od dana početka primene novog zakona usklade svoj statut i druge opšte akte sa odredbama tog zakona i da Registratoru udruženja podnesu prijavu za upis usklađivanja u Registar udruženja. Uz prijavu se podnosi i rešenje o upisu u Registar društvenih organizacija i udruženja građana, odnosno Registar udruženja, društvenih organizacija i političkih organizacija, odluku o izboru zastupnika udruženja i overenu fotokopiju lične karte zastupnika udruženja, kao i dva primerka novog statuta.

Udruženja i društvene organizacije i njihovi savezi koji ne postupe u skladu sa stavom 1. ovog člana, po sprovedenom postupku likvidacije, rešenjem Registratora brišu se iz Registra i gube status pravnog lica, a njihova imovina prelazi na lica određena statutom, odnosno zakonom.

Postupak donošenja novog statuta treba sprovesti u skladu sa odredbama važećeg statuta koje se na to odnose (pokretanje postupka, priprema predloga, organ nadležan za odlučivanje, kvorum i većina glasova potrebna za usvajanje novog statuta).

Iako rok za izvršavanje ove obaveze ističe tek u aprilu 2011. godine, preporučljivo je da se pripreme blagovremeno sprovedu, da bi udruženje moglo pažljivo da proceni koje su izmene statuta potrebne, proveri i pripremi svu potrebnu dokumentaciju i izbegne mogućnost da izgubi status pravnog lica i sve posledice koje bi zbog toga nastale.

PRILOG

MODEL STATUTA UDRUŽENJA

Priloženi model statuta pripremljen kao *integralni tekst statuta ranije registrovanog udruženja*, koji je usaglašen sa novim Zakonom o udruženjima. Naime, u takvom slučaju veći deo odredaba važećeg statuta registrovanog udruženja bi mogao da ostane isti kao i u ranijem tekstu, a izvršile bi se samo one izmene koje su neophodne radi usaglašavanja sa novim zakonom (kao i, eventualno, druge izmene za koje se oceni da su potrebne radi poboljšavanja i preciziranja ranijeg teksta statuta). Na odgovarajućim mestima (preambula i završna odredba) **data su i uputstva kako treba da glase pojedine formulacije u slučaju da se radi o statutu novoosnovanog udruženja.** Bliža uputstva o pripremi izmena i dopuna normativnih akata udruženja mogu se naći u odgovarajućem poglavlju priručnika „Pravni vodič za NVO“, objavljenom na veb-sajtu CRNPS (www.crnps.org.rs).

Prilikom korišćenja modela statuta treba imati u vidu da se radi o jednostavnom modelu, koji treba da posluži kao osnova za pripremu statuta. U njemu su regulisana ona pitanja koja, saglasno odgovarajućim odredbama novog zakona, treba regulisati statutom, i to na način koji se najčešće primenjuje u praksi. Podrazumeva se da će svako udruženje taj model prilagoditi svojim potrebama i specifičnostima (na primer, ona udruženja koja imaju veliki broj članova odrediće drugačiji sastav skupštine, ona koja imaju veći broj maloletnih članova predvideće posebne odredbe o učlanjivanju maloletnika, ona koja imaju zaposlena lica i/ili direktora regulisaće odlučivanje o zasnivanju radnog odnosa i izboru/imenovanju direktora, i t.d.). Drugim rečima, model statuta treba koristiti kao primer koji treba prilagoditi potrebama svakog konkretnog udruženja, njegovim ciljevima i planiranom načinu ostvarivanja tih ciljeva.

U skladu sa odredbama čl. 12. i 78. Zakona o udruženjima (»Službeni list RS«, br. 51/09) i člana 7. Statuta udruženja građana »Plavo nebo«, skupština udruženja građana »Plavo nebo«, na sednici održanoj <DATUM>, donosi³

STATUT UDRUŽENJA »PLAVO NEBO«

Član 1.

Udruženje »Plavo nebo« (u daljem tekstu: Udruženje) osnovano je kao nestranačko, nevladino i neprofitno udruženje radi ostvarivanja ciljeva u oblasti zaštite ekoloških ljudskih prava i edukacije o pravu na zdravu životnu sredinu i zaštiti tog prava.

Ciljevi Udruženja su: naučno i stručno istraživanje ekoloških ljudskih prava, edukacija i stručno usavršavanje pravnika i drugih stručnjaka, jačanje kapaciteta organizacija koje se bave zaštitom životne sredine i razvijanje svesti o sadržini i zaštiti ekoloških ljudskih prava.

Član 2.

Radi ostvarivanja svojih ciljeva Udruženje naročito:

- 1) prikuplja i obrađuje naučnu i stručnu literaturu u oblasti ekoloških ljudskih prava;
- 2) organizuje, samo ili u zajednici sa drugim organizacijama, stručne skupove, savetovanja, seminare i druge oblike edukacije i stručnog usavršavanja u ovoj oblasti;
- 3) objavljuje knjige i druge publikacije o ekološkim ljudskim pravima i o drugim pitanjima koja se odnose na zaštitu životne sredine, u skladu sa zakonom;
- 4) organizuje stručnjake za rad na naučnim, stručnim i istraživačkim projektima iz domena ekoloških ljudskih prava;
- 5) promovise značaj razvijanja svesti o zaštiti prirode i pravu na zdravu životnu sredinu;
- 6) saraduje sa univerzitetima, školama, stručnim udruženjima i drugim organizacijama u zemlji i inostranstvu koje se bave ekološkim i ljudskim pravima uopšte.

Član 3.

Naziv Udruženja je: **Udruženje »Plavo nebo«**.

Naziv Udruženja na engleskom jeziku je: **Association »Blue Sky«**.

Udruženje ima sedište u <MESTO>.

Udruženje svoju delatnost ostvaruje na teritoriji Republike Srbije.

³ **Preambula statuta novoosnovanog udruženja** bi mogla da glasi: „U skladu sa odredbama čl. 10, 11. i 12. Zakona o udruženjima (»Službeni list RS«, br. 51/09), na osnivačkoj skupštini udruženja <NAZIV UDRUŽENJA>, održanoj <DATUM> u <MESTO> usvojen je sledeći“.

Član 4.

Član Udruženja može biti svako lice koje prihvata ciljeve Udruženja i Statut, a na osnovu preporuke jednog od članova.

Odluku o prijemu u članstvo donosi Upravni odbor.

Članstvo se stiče potpisivanjem pristupnice.

Član može istupiti iz članstva davanjem pisane izjave o istupanju.

Članstvo u Udruženju može prestati zbog duže neaktivnosti člana, nepoštovanja odredaba ovog statuta ili narušavanja ugleda Udruženja.

Odluku o prestanku članstva donosi Skupština, na obrazloženi predlog Upravnog odbora.

Članu se mora omogućiti da se izjasni o razlozima zbog kojih je podnet predlog za donošenje odluke o prestanku njegovog članstva u Udruženju.

Član 5.

Član ima pravo da:

- 1) ravnopravno sa drugim članovima učestvuje u ostvarivanju ciljeva Udruženja;
- 2) neposredno učestvuje u odlučivanju na Skupštini, kao i preko organa Udruženja;
- 3) bira i bude biran u organe Udruženja;
- 4) bude blagovremeno i potpuno informisan o radu i aktivnostima Udruženja.

Član je dužan da:

- 1) aktivno doprinosi ostvarivanju ciljeva Udruženja;
- 2) učestvuje, u skladu sa interesovanjem, u aktivnostima Udruženja;
- 3) plaća članarinu;
- 4) obavlja druge poslove koje mu poveri Upravni odbor.

Član 6.

Organi Udruženja su Skupština, Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Član 7.

Skupštinu Udruženja čine svi njegovi članovi.

Skupština se redovno sastaje jednom godišnje. Vanredna sednica Skupštine može se zakazati na obrazloženi predlog Upravnog odbora, kao i na inicijativu najmanje jedne trećine članstva. Inicijativa se podnosi Upravnom odboru u pisanom obliku.

Sednicu skupštine saziva predsednik Upravnog odbora, pisanim obaveštenjem o mestu i vremenu održavanja skupštine i predlogu dnevnog reda. Sednicom predsedava lice koje bude, javnim glasanjem, izabrano na početku sednice.

Skupština:

- 1) donosi plan i program rada;
- 2) usvaja Statut, kao i izmene i dopune Statuta;
- 3) usvaja druge opšte akte Udruženja;
- 3) razmatra i usvaja, najmanje jednom godišnje, izveštaj Upravnog odbora;
- 4) razmatra i usvaja finansijski plan i izveštaj;
- 5) bira i razrešava članove Upravnog odbora.

Skupština punopravno odlučuje ako je prisutna najmanje jedna polovina članova.

Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih članova.

Za odluku o izmenama i dopunama Statuta, statusnim promenama i prestanku rada Udruženja neophodna je dvotrećinska većina glasova prisutnih članova.

Član 8.

Upravni odbor je izvršni organ Udruženja, koji se stara o sprovođenju ciljeva udruženja koji su utvrđeni ovim Statutom.

Upravni odbor ima pet članova, koje bira i opoziva Skupština.

Upravni odbor iz reda svojih članova bira predsednika i zamenika predsednika.

Predsednik Upravnog odbora zastupa Udruženje u pravnom prometu i ima prava i dužnosti finansijskog nalogodavca.

Zamenik predsednika je ovlašćen da, u odsustvu predsednika upravnog odbora, zastupa Udruženje i potpisuje sva finansijska i novčana dokumenta u ime Udruženja.

Mandat članova Upravnog odbora traje četiri godine i mogu se ponovo birati na istu funkciju.

Član 9.

Upravni odbor:

- 1) rukovodi radom Udruženja između dve sednice Skupštine i donosi odluke radi ostvarivanja ciljeva Udruženja;
- 2) organizuje redovno obavljanje delatnosti Udruženja;
- 3) poverava posebne poslove pojedinim članovima;
- 4) donosi finansijske odluke;
- 5) odlučuje o pokretanju postupka za izmene i dopune Statuta, sopstvenom inicijativom ili na predlog najmanje pet članova Udruženja i priprema predlog izmena i dopuna, koji podnosi Skupštini na usvajanje;

6) odlučuje o pokretanju postupka za naknadu štete u slučajevima iz člana 25. stav 1. Zakona o udruženjima i, po potrebi, određuje posebnog zastupnika udruženja za taj postupak;

7) odlučuje o drugim pitanjima za koja nisu, zakonom ili ovim statutom, ovlašćeni drugi organi Udruženja.

Upravni odbor punovažno odlučuje ako je prisutno najmanje jedna polovina članova, a odluke donosi većinom glasova svih članova.

Član 10.

Nadzorni odbor kontroliše finansijsko poslovanje Udruženja i o uočenim nepravilnostima, bez odlaganja, obaveštava Upravni odbor.

Nadzorni odbor ima tri člana koje bira Skupština. Mandat članova nadzornog odbora traje četiri godine i mogu biti ponovo birani.

Nadzorni odbor podnosi izveštaj na svakoj sednici Skupštine.

Član 11.

Rad Udruženja je javan.

Upravni odbor se stara o redovnom obaveštavanju članstva i javnosti o radu i aktivnostima Udruženja, neposredno ili putem internih publikacija, odnosno putem saopštenja za javnost.

Godišnji obračuni i izveštaji o aktivnosti udruženja podnose se članovima na sednici skupštine udruženja.

Član 12.

Radi ostvarenja svojih ciljeva Udruženje uspostavlja kontakte i saraduje sa drugim stručnim, naučnim, obrazovnim i sličnim udruženjima i organizacijama u zemlji i inostranstvu.

Udruženje može pristupiti međunarodnim udruženjima za ekološka i ljudska prava, o čemu odluku donosi Skupština.

Član 13.

Udruženje pribavlja sredstva od članarine, dobrovoljnih priloga, donacija i poklona (u novcu ili naturi), finansijskih subvencija, ostavina, kamata na uloge, zakupnine, dividendi i na drugi zakonom dozvoljeni način.⁴

⁴ Ako udruženje obavlja ili ima nameru da obavlja neku privrednu delatnost, u statutu treba to navesti (vrstu delatnosti i oznaku iz jedinstvene klasifikacije delatnosti. U tom slučaju u statut treba uneti i odredbu o tome da se dobit ostvarena na taj način može koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva udruženja.

Član 14.

Udruženje prestaje sa radom odlukom Skupštine, kada prestanu uslovi za ostvarivanje ciljeva Udruženja, kao i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

U slučaju prestanka rada, imovina Udruženja preneće se na <NAVESTI KOME ĆE PRIPASTI IMOVINA U SLUČAJU PRESTANKA RADA>.⁵

Član 15.

Udruženje ima pečat ovalnog oblika na kojem je u gornjoj polovini ispisano: **Udruženje »Plavo nebo«**, u donjoj polovini: **Association »Blue Sky«**, a u sredini <NAZIV MESTA U KOM SE NALAZI SEDIŠTE UDRUŽENJA>.⁶

Član 16.

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim statutom neposredno će se primenjivati odredbe Zakona o udruženjima.

Član 17.

Stupanjem na snagu ovog statuta prestaje da važi Statut Udruženja građana „Plavo nebo“ od <NAVESTI DATUM KAD JE USVOJEN VAŽEĆI STATUT, EVENTUALNO I DATUME USVAJANJA ODLUKA O NJEGOVIH IZMENAMA – AKO SU IH JE BILO>.

Ovaj statut stupa na snagu narednog dana od dana njegovog donošenja.⁷

Predsedavajući skupštine Udruženja⁸

(ime i potpis)

⁵ Pri formulisanju ove odredbe voditi računa o ograničenjima predviđenim u članu 42. Zakona o udruženjima.

⁶ Ako udruženje ima amblem ili druge javne oznake, u novom stavu dati opis tih oznaka.

⁷ Ako se radi o statutu **novooosnovanog udruženja**, u završnoj odredbi se navodi samo kada isti stupa na snagu. Uobičajena je sledeća formulacija: „Ovaj statut stupa na snagu danom usvajanja od strane Osnivačke skupštine Udruženja“.

⁸ Tj. „Predsedavajući osnivačke skupštine“, ako se radi o **novom** udruženju,